

С А Д Р Ж А Ј

<i>Предговор</i>	7
1. УВОД	9
2. ТЕОРИЈСКИ ОКВИР	15
2.1. Родне улоге у научном фокусу	15
2.1.1. Социо-културни обрасци понашања жена и мушкараца	17
2.1.2. Репродуковање родне неравноправности	19
2.1.3. Родна неравноправност у савременом друштву	22
<i>Образовање и родна неједнакост</i>	24
<i>Економски аспект родне неравноправности</i>	29
2.1.4. Родна перспектива и развој	32
2.2. Родни аспект и разумевање демографске стварности	36
2.2.1. Епистемолошки концепт демографије	37
2.2.2. Родни аспект у демографским истраживањима	40
3. МЕТОДОЛОШКЕ НАПОМЕНЕ	45
3.1. Демографски приступ родној неравноправности	45
3.2. Предмет и циљ анализе	46
3.3. Хипотетички оквир	47
4. СОЦИО-ДЕМОГРАФСКИ ПОКАЗАТЕЉИ РОДНЕ НЕРАВНОПРАВНОСТИ У СРБИЈИ	51
4.1. Брачна структура женског и мушког становништва	51
4.1.1. Карактеристике и тенденције родних модела брачности	53
4.1.2. Брачност средовечних жена и мушкараца	55
4.1.3. Родне специфичности брачности старијих лица	67
4.1.4. Родни модели брачности према типу насеља	72

4.2. Родне специфичности у образовању	78
4.2.1. Ниво образовања женског и мушког становништва	79
<i>Нижи нивои образовања</i>	79
<i>Средњи ниво образовања</i>	83
<i>Терцијарни ниво образовања</i>	88
4.2.2. Професионална оријентација као аспект родне неравноправности	94
<i>Родне специфичности – средње стручне школе, 1981.</i>	96
<i>Родне специфичности – средње усмерено образовање, 1991.</i>	99
<i>Родне специфичности – терцијарни ниво образовања, 1991.</i>	102
4.2.3. Родни образовни модели према типу насеља	107
4.3. Родне разлике у погледу економске активности	111
4.3.1. Опште одлике и тенденције родних модела	113
4.3.2. Стопе економске активности средовечних жена и мушкараца	117
<i>Родне специфичности после 55 година</i>	121
4.3.3. Економска активност жена и мушкараца према нивоу образовања	125
4.3.4. Делатности и занимања запослених жена и мушкараца	132
<i>Запослени према секторима делатности</i>	133
<i>Родне разлике у занимањима и модалитетима запослености</i>	137
4.3.5. Економска зависност – чешћа одлика жена	148
<i>Незапосленост</i>	148
<i>Социо-демографске карактеристике лица која су тражила прво запослење</i>	150
<i>Феминизација издржаваних лица</i>	155
4.3.6. Родни модели економске активности према типу насеља	159
5. ОПШТЕ ОДЛИКЕ РОДНИХ СПЕЦИФИЧНОСТИ ПРЕМА ПОПISУ СТАНОВНИШТВА 2011. ГОДИНЕ	163
5.1. Брачни статус	164
5.2. Образовна структура	171
5.3. Економска активност	175
6. ЗАКЉУЧНО РАЗМАТРАЊЕ	183
<i>Summary</i>	201
<i>Прилог</i>	209
<i>Литература</i>	231

Предговор

О родној неравноправности у српском друштву постоји богата научно-истраживачка грађа на којој је утемељен теоријски оквир демографског погледа на ово важно друштвено питање. Основу монографије пред нама чини докторска дисертација „Демографски и социјални аспекти родне неравноправности у Србији, од половине 20. века“, коју сам у новембру 2012. године одбранила на Економском факултету у Београду. Монографија је настала као резултат рада на пројекту „Истраживање демографских феномена у функцији јавних политика у Србији“ (47006) Министарства просвете, науке и технолошког развоја, које је помогло у њеној реализацији.

Књига представља синтезу сазнања о родним разликама у погледу социо-демографских карактеристика које су се формирале у различитим друштвеним контекстима српског друштва током друге половине 20. века. У њој су обрађена питања која се односе на специфичности положаја жена и мушкараца различитих генерација, релевантна за расветљавање родног односа. Поред тога, књига је допуњена садржајима о актуелним питањима родне неравноправности, са којима се током прве и на почетку друге деценије 21. века суочавају и државе које су достигле највише стандарде у погледу друштвене једнакости полова. Новину у односу на докторску дисертацију представља и укључивање података Пописа становништва и домаћинства Србије, спроведеног 2011. године. Рад на монографији започет је пре објављивања резултата најновијег пописа, па они нису могли да буду интегративни део разматрања. Представљајући их у засебном одељку, омогућена је провера стања и тенденција у погледу манифестације родних разлика. Мада постоје одређена методолошка и садржинска ограничења, њихово укључивање је учинило да демографски поглед на родну неравноправност у Србији буде комплетнији, пружајући садржајнију основу неким дубљим анализама и емпиријским истраживањима, у функцији испитивања везе између родног односа и демографског развоја.

У Београду, марта 2014.

Анкица Шобот,
научна сарадница
Института друштвених наука